

רבינו יוסף קארו זיע"א
 בעל מחבר ספר "שולחן ערוך"
 נפטר בנינו צאת חובבא
 י"ג ניסן שנת ה'ת"ק שנת ה'ת"ק לפ"ק
 ושם מנוחיו כבוד
 (שם אביו ר' אפרים ז"ל)

רבינו יוסף קארו

רבינו משה איסרל"ש זיע"א
 בעל מחבר ספי "דמ"א"
 נפטר בנינו קריאקא י"ד
 י"ד אייר שנת ה'ת"ק שנת ה'ת"ק לפ"ק
 ושם מנוחיו כבוד
 (שם אביו ר' ישראל ז"ל)

רבינו משה איסרל"ש

האם אתה רוצה להיות "בן עולם הבא"?

אורח חיים החדשי

לימוד שולחן ערוך אורח חיים
 לכל החודש - ח' עמודים ליום

כל השנה "הלכות" ב"כל יום"
 מובטח לו שהוא "בן עולם הבא"!

קודם הלימוד יאמר: הנני רוצה ללמוד. כדי שביאני התלמוד לידי מעשה. ולידי מדות ישרות. ולידי ודעית התורה.

והריני עושה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בשם יהוה ובשם אדני מתנחלים יאהדונה"י על ידי הנעלם בדחילו ורחימו ביהודא שלים בשם כל ישראל.

ג' לחודש

המשך הלכות ברכת השחר ושאר ברכות

סימן נג – דין הראוי לירד לפני התיבה, ובו כ"ו סעיפים

א. אומר שליח ציבור ישתבח מעומד:

ב. אין לומר ישתבח אלא אם כן אמר ברוך שאמר וקצת פסוקי דזמרה:

ג. אין לברך על עטיפת ציצית בין פסוקי דזמרה לישתבח אלא בין ישתבח ליוצר (ועיין לקמן סימן נ"ד סעיף ג'). הגה: מיהו השליח ציבור אם לא היה לו תלית תחלה יתעטף בציצית קודם שיתחיל ישתבח כדי שיאמר הקדיש מיד אחר ישתבח ולא יפסיק (כל בו סימן ה'). וכן אם אין מנין בבית הכנסת ימתין השליח ציבור עם ישתבח וישתוק עד שיבא מנין ויאמר ישתבח וקדיש (מהרי"ל):

ד. שליח ציבור צריך שיהיה הגון ואיזהו הגון שיהיה ריקן מעבירות ושלא יצא עליו שם רע אפילו בילדותו ושיהיה עניו ומרוצה לעם ויש לו נעימה וקולו ערב ורגיל לקרות תורה נביאים וכתובים:

ה. אם אין מוצאין מי שיהיה בו כל המדות האלו יבחרו הטוב שבצבור בחכמה ובמעשים טובים. הגה: ואם היה כאן עם הארץ זקן וקולו נעים והעם חפצים בו ובן י"ג שנה המבין מה שאומר ואין קולו נעים הקטן הוא קודם (מרדכי סוף פרק קמא דחולין). מי שעבר עבירה בשוגג כגון שהרג הנפש בשגגה וחזר בתשובה מותר להיות שליח ציבור אבל אם עשה במזיד לא דמכל מקום יצא עליו שם רע קודם התשובה (תשובת אור זרוע בהלכות ברכות):

ו. אין ממנין אלא מי שנתמלא זקנו מפני כבוד הציבור אבל באקראי משהביא שתי שערות יוכל לירד לפני התיבה ובלבד

שלא יתמנה מפני הצבור או מפני שליח ציבור הממנה אותו להקל מעליו להתפלל בעדו לעתים ידועים:

ז. אם אין שם מי שיוודע להיות שליח ציבור כי אם בן י"ג ויום אחד, מוטב שיהא הוא שליח ציבור משיבטלו מלשמוע קדושה וקדיש:

ח. מי שאינו בעל זקן כל שניכר בו שהגיע לכלל שנים שראוי להתמלאות זקנו נתמלא זקנו קרינן ביה הילכך בן כ' שנה אף על פי שאין לו זקן ממנין אותו. הגה: וכן אם היה לו זקן אפילו מעט קרינן ביה נתמלא זקנו אם הוא מבן י"ח ולמעלה (בית יוסף בשם מסכת סופרים פרק י"ד ונימוקי יוסף פרק הקורא עומד):

ט. סריס יש אומרים שמתור למנותו אם הוא בן עשרים:

י. יש ללמוד זכות על מקומות שנוהגים שהקטנים יורדין לפני התיבה להתפלל תפלת ערבית במוצאי שבת. הגה: ובמקומות שלא נהגו כן אין לקטן לעבור לפני התיבה אפילו בתפלת ערבית אפילו הגיע לכלל י"ג שנים ביום השבת אין להתפלל ערבית של שבת דהרי עדיין אין לו י"ג שנה (מהרי"ל):

יא. שליח ציבור שמאריך בתפלתו כדי שישמעו קולו ערב אם הוא מחמת ששמה בלבו על שנותן הודאה להשם יתברך בנעימה תבא עליו ברכה והוא שיתפלל בכבוד ראש ועומד באימה וביראה אבל אם מכוין להשמיע קולו ושמה בקולו הרי זה מגונה ומכל מקום כל שמאריך בתפלתו לא טוב עושה מפני טורח הצבור:

יב. אין ממנין מי שקורא לאלפ"ן עייני"ן ולעייני"ן אלפ"ן:

יג. פוחח והוא מי שבגדו קרוע וזרועותיו מגוללים לא ירד לפני התיבה:

יד. סומא יורד לפני התיבה ובלבד שלא יקרא בתורה משום דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה:

טו. שליח ציבור קבוע יורד לפני התיבה מעצמו ולא ימתין שיאמרו לו:

טז. מי שאינו שליח ציבור קבוע צריך לסרב מעט קודם שירד לפני התיבה ולא יותר מדאי אלא פעם ראשונה מסרב וכשיאמרו לו פעם שניה מכין עצמו כמו שרוצה לעמוד ובפעם שלישית יעמוד ואם האומר לו שירד הוא אדם גדול אינו מסרב לו כלל:

יז. אם טעה שליח ציבור וצריכין להעמיד אחר תחתיו אותו שמעמידין תחתיו לא יסרב:

יח. האומר איני יורד לפני התיבה מפני שבגדי צבועין או מפני שברגלי סנדל לא ירד באותה תפלה כלל מפני שדרך האפיקורסין להקפיד בכך וחיישינן שמא אפיקורסות נזרקה בו. (הגה: ואפילו אם נותן אמטלאל לדבריו לא מהני) (בית יוסף בשם ר' יהונתן):

יט. יש מונעים גר מלהיות שליח ציבור ונדחו דבריהם אפילו יחיד יכול לעכב ולומר איני רוצה שפלוני יהיה חזן אם לא שכבר הסכים עליו מתחלה. הגה: ודוקא שיהיה לאותו יחיד טעם הגון על פי טובי העיר אבל בלאו הכי אין היחיד יכול למחות בשליח ציבור (מהרי"ו סימן ס'). ואם הוא שונאו יכול למחות בו קודם שהסכים עליו (מהר"ם פדואה סימן ק"ד ומהרי"ק שורש מ"ד). ומי שהוא שונא לשליח ציבור לא יעלה לספר תורה כשקורא התוכחה (אור זרוע):

הנה מובא פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחולק לכל החודש. שמונה עמודים ליום. כך נאמר כל אורח חיים מדי חודש בחדשו. וזוהי היות "בן עולם הבא". נא לפרסם בכתבי פנסיות ובכתבי מדרשות. ובשמות. ולכל החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "השקפה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה"!
זכר המזכה את הרבים ג' לחודש – עמוד א

כ. אם אחד רוצה לומר תפלה בשביל אביו ואחד רוצה לומר בשביל אחר מי שירצה הקהל שיאמר התפלה הוא יאמר:

כא. אין למנות שליח ציבור על פי שר עובד גדולים אף שרוב הצבור חפצים בו:

כב. שליח צבור בשכר עדיף טפי מבנדבה. הגה: ואין לאדם להתפלל בלא רצון הקהל. וכל מי שמתפלל בחזקה ודרך אלמות אין עונין אמן אחר ברכתיו (בנימין זאב סימן קס"ג ואגודה פרק כיצד מברכין):

כג. שכר שליח ציבור פורעים מקופת הקהל אף על פי שהשליח ציבור מוציא הדל כעשיר מכל מקום אין יד העני משגת כעשיר. הגה: ויש אומרים שגובין חצי לפי ממון וחצי לפי הנפשות וכן הוא מנהג הקהלות (מהר"ם פדואה מ"ד):

כד. צבור שצריכין לשכור רב ושליח ציבור ואין בידם כדי שכר שניהם אם הוא רב מובהק וגדול בתורה ובקי בהוראה הוא קודם ואם לאו שליח ציבור קודם:

כה. אין מסלקין חזן מאומנתו אלא אם כן נמצא בו פסול. הגה: ואין מסלקין אותו משום רנון בעלמא כגון שיצא עליו שם שנחפס עם הכותית או שמסר אדם. אבל אם באו עליו עדים בזה וכיוצא בזה מעבירין אותו. ושליח ציבור שהוא שוחט ובודק לא יתפלל בבגדים הצואין ומסריחין. ואם אינו רוצה להחליף בגדיו בשעת התפלה ולהתפלל מעבירין אותו. ושליח ציבור המנבל פיו או שמרגן בשירי עגבים ממחין בידו שלא לעשות כן ואם אינו שומע מעבירין אותו (כל בו דף קנ"ה ע"ד). שליח ציבור שהזקין ורוצה למנות בנו לסייעו לפרקים אף על פי שאין קול בנו ערב כקולו אם ממלא מקומו בשאר דברים בנו קודם לכל אדם ואין הצבור יכולין למחות בידו (תשובת רשב"א סימן ש')

כו. קהל שנהגו למנות אנשים על צרכי הצבור לזמן ובהגיע הזמן יצאו אלו ויכנסו אחרים תחתיהם בין לחזן בין לקופה של צדקה בין לשאר מנויים הצריכין לצבור בין שנוטלים עליהם שכר בין שאינם נוטלים אפילו לא קבעו להם זמן סתמם כפירושן מאחר שנהגו כן. הגה: יש מי שכתב דשליח צבור יתפלל מתוך ספר המיוחד לצבור דודאי נכתב לשמו (מהר"ל בשם רוקח):

סימן נד – דינים השייכים לישתבחה, ובו ג' פעיפים

א. ישתבחה אינה פותחת בברוך לפי שהיא סמוכה לברוך שאמר ששתיהן נתקנו על פסוקי דזמרה זו לפנייהם וזו לאחריהם:

ב. אין לענות אמן אחר מלך מהולל בתשבחות אלא אחר חי העולמים ששם הוא סיום הברכה:

ג. המספר בין ישתבחה ליוצר עבירה היא בידו וחזור עליה מעורכי המלחמה ויש מי שאומר שלצרכי צבור או לפסוק צדקה למי שבא להתפרנס מן הצדקה מותר להפסיק. הגה: ומזה נתפשט מה שנהגו בהרבה מקומות לברך חולה או לקבול בבית הכנסת שיעשה לו דין בין ישתבחה ליוצר דכל זה מיקרי לצורך מצוה ולאחר כך כשחוזרין להתפלל יאמר השליח ציבור מקצת פסוקי דזמרה ויאמר קדיש עליהם כי לעולם אין אומרים קדיש בלא תהלה שלפניו ולכן מתחילין ערבית בלא קדיש (כל בו). וכן מי שלא היה לו ציצית או תפילין והביאו לו בין ישתבחה לקדיש יכול להניחם ולברך עליהם אבל בין קדיש לברכו לא יפסיק בשום דבר (אור זרוע פרק תפלת השחר) וכל שכן שלא יפסיק לאחר שאמר השליח ציבור ברכו קודם שמתחילין ברכת יוצר (בית יוסף סוף סימן נ"ו בשם המנהיג ועיין לקמן סוף סימן נ"ז):

סימן נה – דיני קדיש, ובו כ"ב פעיפים

א. אומרים קדיש ואין אומרים אותו בפחות מי' זכרים בני חורין גדולים שהביאו כ' שערות והוא הדין לקדושה וברכו שאין נאמרין בפחות מעשרה:

ב. אם התחיל לומר קדיש או קדושה בעשרה ויצאו מקצתן גומרים אותו הקדיש או אותה הקדושה שהתחיל והוא שנשתיירו רובן. הגה: ומכל מקום עבירה היא לצאת ועליהם נאמר ועוזבי ה' יכלו (ירושלמי). אבל אם נשאר י' מותר לצאת (מרדכי פרק בתרא דמגילה):

ג. אם התחיל באבות ויצאו מקצתן גומר אפילו קדושה. הגה: ואם יצאו מקצתן לאחר שהתחילו להתפלל יוצר לא יתחיל השליח ציבור להתפלל התפלה בקול רם דכבר נשלם תפלת יוצר ואם יצאו לאחר שהתחיל בקול רם וקדושה יכולים להשלים כל סדר קדושה ולומר הקדיש שלם שלאחריה דשייך לתפלה שהרי אומר תקבל צלותהון וכו' אבל אין קורין בתורה דזהו ענין אחר. ותפלת ערבית וקדיש שלאחריו לא

שייך לקריאת שמע וברכותיה (ר"ן פרק הקורא את המגילה שבולי הלקט ותרומת הדשן סימן ט"ו):

ד. יש מתירין לומר דבר שבקדושה בתשעה וצירוף קטן שהוא יותר מכן שש ויודע למי מתפללין ולא נראין דברייהם לגדולי הפוסקים והוא הדין דעבד ואשה אין מצטרפין. הגה: ואפילו על ידי חומש שבידו אין לצרפו מיהו יש נוהגין להקל בשעת הדחק (הרא"ש ומרדכי והגהות מיימוני פרק ט' מהלכות תפלה):

ה. אם לא הביא שתי שערות אפילו הוא גדול בשנים דינו כקטן עד שיצאו רוב שנותיו שאז יתברר שהוא סריס ואם נראו לו סימני סריס קודם לכן דינו כגדול. הגה: ומיהו אין מדקדקין בשערות אלא כל שהגיע לכלל שנותיו מחזקין אותו כגדול ואומרים לענין זה מסתמא הביא שתי שערות (מהר"ק שורש מ"ט):

ו. ואם התחיל אחד מהעשרה להתפלל לבדו ואינו יכול לענות עמהם או שהוא ישן אפילו הכי מצטרף עמהם:

ז. כשאחד מתפלל לבדו נכון שהאחרים ימתינו מלומר קדיש עד שיגמור כדי שיזכה גם הוא:

ח. חרש המדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר הן כפקחין ומצטרפים אבל מי שאינו שומע ואינו מדבר הרי הוא כשוטה וקטן:

ט. לעולם הוא קטן עד שיביא כ' שערות אחר שיהיה בן י"ג ויום אחד ושנת העיבור בת י"ג חדש:

י. אם נער אחד נולד בכ"ט לאדר ראשון משנה מעוברת ונער אחד נולד באדר שני באחד בו ושנת י"ג אינה מעוברת אותו שנולד בכ"ט לאדר הראשון צריך להמתין עד כ"ט לאדר בשנת י"ג להיות בן י"ג שנה ואותו שנולד אחריו באחד באדר השני יהיה בן י"ג שנה כיון שהגיע אחד באדר של שנת י"ג. הגה: ומי שנולד באדר ונעשה בר מצוה בשנת העיבור אינו נעשה בר מצוה עד אדר השני (תשובת מהר"י מינין סימן ט"ו):

יא. עבריין שעבר על גזירת הצבור או שעבר עבירה אם לא נידוהו נמנה למנין עשרה:

יב. מנודה אין מצרפין אותו לכל דבר שצריך עשרה אבל מותר להתפלל בבית הכנסת שהוא שם אלא אם כן פירשו להחמיר עליו בכך:

הנה מובא פאן ספר שו"ת ערוף אורח חיים מחולק לפרקים החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתדוש. ויופה להיות "בן עולם הבא". נא לפרקם בפתח פנסיות ובפתי מדרשות. ובשמחות. וכלל החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי "ימוד" ה"ה"כ"ה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה"!

זכר המזכה את הרבים ג' לחודש – עמוד ב

יג. צריך שיהיו כל העשרה במקום אחד ושליח צבור עמהם והעומד בתוך הפתח מן האגף ולחוץ דהיינו כשסוגר הדלת ממקום (שפה) פנימית של עובי הדלת ולחוץ כלחוץ:

יד. מי שעומד אחורי בית הכנסת וביניהם חלון אפילו גבוה כמה קומות אפילו אינו רחב ארבע ומראה להם פניו משם מצטרף עמהם לעשרה. הגה: גגין ועליות אינן בכלל בית והעומד עליהם אינו מצטרף (ר"י נ"ג ח"י):

טו. אם מקצתן בפנים ומקצתן בחוץ ושליח צבור תוך הפתח הוא מצרף:

טז. חצר קטנה שנפרצה במילואה לגדולה דהיינו שנפרצה קטנה במקום חיבורה לגדולה ונפל כל אותו כותל שהיה מפסיק ביניהם ובגדולה נשארה משארית כותל זה שנפל פסים (פירוש מעט כותל ישר ושוה) מכאן ומכאן הגדולה כמפלגת מן הקטנה ואין הקטנה מופלגת מן הגדולה אלא הרי היא כקרן זוית שלה לפיכך אם תשעה בגדולה ואחד בקטנה מצטרפים שהקטנה נגררת אחר הגדולה והרי היא כאילו היא בתוך הגדולה כיון שהרוב בגדולה אבל אם היו תשעה בקטנה ואחד בגדולה או חמשה בזו וחמשה בזו אין מצטרפין:

יז. היה שליח צבור בקטנה וצבור בגדולה מוציאן ידי חובתן שהוא נגרר אחריהם אבל אם היה שליח צבור בגדולה וצבור בקטנה אינו מוציאן ידי חובתן שאין הרוב נגרר אחר היחיד:

יח. אם קצת העשרה בבית הכנסת וקצתם בעזרה אינם מצטרפים:

יט. שליח ציבור בתיבה ותשעה בבית הכנסת מצטרפין אף על פי שהיא גבוה י' ורחבה ד' ויש לה מחיצות גבוהות י' מפני שהיא בטלה לגבי בית הכנסת ויש מי שכתב דהני מילי כשאין המחיצות מגיעות לתקרת הגג:

כ. היו עשרה במקום אחד ואומרים קדיש וקדושה אפילו מי שאינו עמהם יכול לענות ויש אומרים שצריך שלא יהא מפסיק דבר שאינו נקי או עבודת כוכבים:

כא. עיר שאין בה אלא עשרה ואחד מהם רוצה לצאת בימים הנוראים מחייבין אותו לישראל או להשכיר אחר במקומו ואם הם י"א ורוצים לצאת שנים ישכירו

שניהם אחד בשותפות במקומם ושניהם יפרעו בשוה ואם אחד עני ואחד עשיר פורעים חציו לפי ממון וחציו לפי נפשות ושכר החזון על היוצאים כעל הנשארים. הגה: ואין חילוק בין אם רוצה לילך זמן ארוך קודם יום טוב או לא כל שלא יחזור ביום טוב (מהרי"ל סימן תכ"ז):

כב. לא היו כופין להשכיר להשלים מנין כי אם בימים הנוראים וכגון שאין חסרים כי אם אחד או שנים אלא אם כן מנהג קבוע ומפורסם בעיר לכוף להשכיר אפילו בחסרון ג' או ד' אם יש מנין מיושבי העיר כופין לשכור חזן. הגה: וכן במקום שאין מנין תמיד בבית הכנסת כופין זה את זה בקנסות שיבאו תמיד מנין לבית הכנסת שלא יתבטל התמיד (תשובת ריב"ש סימן תקי"ח). ועיין לקמן ריש סימן ק"ן אם כופין זה את זה לבנות בית הכנסת:

סימן נו – דין עניית הקדיש על ידי הקהל, ובו ה' סעיפים

א. יש לכוין בעניית הקדיש. הגה: ולא יפסיק בין יהא שמייה רבא למברך (הגהות אשרי בשם אור זרוע כתב דלפירוש ראשון לא יפסיק בין שמייה לרבא ולפירוש ר"י אין להפסיק בין רבא למברך). ולענות אותו בקול רם ולהשתדל לרוץ כדי לשמוע קדיש. הגה: ויש לעמוד כשעונין קדיש וכל דבר שבקדושה. ומי שבא לבית הכנסת ושומע הקהל עונין קדיש עונה עמהם אף על פי שלא שמע שליח צבור שאמר יתגדל וכו' (הגהות חדשים במרדכי דברכות). וגם השליח ציבור צריך לומר יהא שמייה רבא וכשמתחיל יתגדל יש לומר ועתה יגדל נא כח וגו' וכו' רחמיך וגו':

ב. כששליח צבור אומר יתברך כל העם עונים אמן וכן כשאומר בריך הוא וכן כשאומר ואמרו אמן. ולא נהגו לומר אמן אחר יתברך ולא אחר בריך הוא. ולא יפסיק בין בריך הוא לעילא מכל ברכתא וכו':

ג. העונים עד לעלמי עלמאי בלבד טועים הם כי אסור להפריד בין עלמאי ליתברך:

ד. כשאומר החזן יתגדל כורע וכן ביהא שמייה רבא וכן בברוך הוא וכן באמן:

ה. לאחר שסיים הקדיש פוסע ג' פסיעות ואחר כך אומר עושה שלום וכו':

סימן נז – דין ברכו וענייתו, ובו ב' סעיפים

א. אומר שליח צבור ברכו את ה' המבורך ועונים אחריו ברוך ה' המבורך לעולם

ועד וחוזר שליח ציבור ואומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד. ונהגו שהשליח ציבור מאריך בברכו והקהל אומרים יתברך וישתבח וכו' בעוד שהוא מאריך בברכו (טור):

ב. מקום שנהגו לצעוק על חבריהם בין קדיש וברכו ליוצר אור או לדבר בצרכי רבים טועים הם. (ועיין לעיל סוף סימן נ"ד):

הלכות קריאת שמע

סימן נח – דיני קריאת שמע וברכותיה, ובו ז' סעיפים

א. זמן קריאת שמע של שחרית משיראה את חבירו הרגיל עמו קצת ברחוק ד' אמות ויכירונו ונמשך זמנה עד סוף ג' שעות שהוא רביעי היום ומצוה מן המובחר לקרותה כוותיקין (פירוש תלמידים. ורש"י פירש אנשים ענוים ומחבבים המצות) שהיו מכוונים לקרותה מעט קודם הנץ החמה (פירוש יציאת החמה כמו הנצו הרמונים) כדי שסיים קריאת שמע וברכותיה עם הנץ החמה ויסמוך התפלה מיד בהנץ החמה ומי שיוכל לכוין לעשות כן שכרו מרובה מאד. הגה: שיעור הנץ החמה הוא כמו שיעור שעה אחת קודם שיעלה כל גוף השמש על הארץ (מיימוני פרק א):

ב. אם לא קרא אותה קודם הנץ החמה יש לו להקדים לקרותה במהרה כל מה שיוכל:

ג. ומי שהוא אנוס כגון שהיה משכים לצאת לדרך במקום גדודי חיה ולסטים שלא יוכל לעמוד ולא לכוין אפילו פרשה ראשונה ואפילו עד לכבך או שבני השיירה (קראבאנ"א בלע"ז) הולכים מהרה ולא ימתינו לו כלל יכול לקרותה עם ברכותיה משעלה עמוד השחר דכיון שעלה עמוד השחר שפיר קרינן ביה ובקומך וגם שפיר מקרי יוצר אור. אבל אם אינו במקום גדודי חיה ולסטים וגם אין בני השיירה נחפזים כל כך אפילו יוצא לדרך אחר שעלה עמוד השחר אינו קורא עד שיגיע זמנה:

ד. אם קראה משעלה עמוד השחר אף על פי שלא היה אנוס יצא בדיעבד. ואם קראה בלא ברכות יחזור לקרותה בזמנה עם הברכות ועיין לקמן סימן ס' (בית יוסף סימן מ"ו):

הנה מובא פאן ספר שו"תן ערוף אורח חיים מחולק ל'חודש' שמונה עמודים י"ז. כף יגמור פל אורח חיים מדי חודש בתדשו. ויופה קהיות "בן עולם הבא". נא פקדם בפתח פנסיות ובפתי מדרשות. ובשמחות. וז"ל החברים וידידים. וזכות את הרבים קהיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הקב"ה" ככל יום. שהוא "תורה לשמה" וכל המזכה את הרבים ג' לחודש – עמוד ג זוכה לפנים צדיקים!

ה. אם נאנס ולא קרא קריאת שמע ערבית עד שעלה עמוד השחר כיון שעדיין לא הנץ החמה קורא קריאת שמע ויוצא בה ידי חובת קריאת שמע ערבית ואם היה אנוס באותה שעה לצאת לדרך מקום גדודי חיה ולסטים לא יקרא אז קריאת שמע פעם שנית לצאת בה ידי חובת קריאת שמע של יום שמאחר שעשה לאותה שעה לילה אי אפשר לחזור ולעשותה יום:

ו. אף על פי שזמנה נמשך עד סוף השעה הג' אם עברה שעה ג' ולא קראה קורא אותה בכרכותיה כל שעה ד' שהוא שלישי היום ואין לו שכר כקורא בזמנה ואם עברה שעה ד' ולא קראה קוראה בלא בכרכותיה כל היום:

ז. אם לא קראה ביום יש אומרים שיש לה תשלומין בערבית וכן אם לא קרא קריאת שמע בערבית יש לה תשלומין ביום ויש חולקים:

סימן נט – דין ברכה ראשונה ביוצר, ובו ה' סעיפים

א. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חושך תקנו להזכיר מדת לילה ביום להוציא מלב האפיקורסים שאומרים שמי שברא אור לא ברא חושך:

ב. אם טעה ואמר אשר בדברו מעריב ערבים ונזכר מיד ואמר יוצר אור וגם סיים יוצר המאורות יצא אבל אם אמר בדברו מעריב ערבים ולא אמר יוצר אור או לא סיים יוצר המאורות לא יצא ואם אמר יוצר אור ובורא חשך אשר בדברו מעריב ערבים וגם סיים מעריב ערבים לא יצא. הגה: והוא הדין אם לא אמר תחלה רק יוצר אור אם סיים מעריב ערבים לא יצא (דברי עצמו לפרש כן הטור והרא"ש). אבל אם סיים יוצר המאורות כיון שפתח יוצר אור יצא אף על פי שהפסיק במעריב ערבים:

ג. יש אומרים שהקדושה שביוצר יחיד אומרה לפי שאינה אלא סיפור דברים ויש אומרים שיחיד מדלגה ואינה נאמרת אלא בציבור ויש לחוש לדבריהם וליזהר שיחיד יאמרנה בניגון וטעמים כקורא בתורה. הגה: וכבר פשט המנהג כסברא ראשונה ויחיד אומר אותה וכשעונין קדושה זאת אומרים אותה בקול רם (הגהות מיימוני פרק א' מהלכות ברכות וקח סימן ר"ח) ומיהו אם לא אמרה רק שמעה משליח ציבור יצא

דברכות אלו השליח ציבור מוציא היחיד אף על פי שהוא בקי מיהו אין השליח ציבור מוציא היחיד בפחות מ' (הר"י פרק מי שמתו). ולא יענה אמן אחר סיום הבוחר בעמו ישראל באהבה משום דהוי הפסק (ועיין לקמן סימן ס"א):

ד. אם טעה בברכת יוצר בענין שצריך לעמוד אחר תחתיו אם טעה מקדושה ואילך אין השני צריך להתחיל אלא ממקום שפסק. הגה: דהיינו שמתחיל מקדושה ואילך ואם טעה קודם קדושה צריך להתחיל בראש (הר"י והרא"ש פרק אין עומדין והגהות מיימוני פרק י' מהלכות תפלה וטור):

סימן ס – דין ברכות לקריאת שמע, ואם צריכים כוונה, ובו ה' סעיפים

א. ברכה שנייה אהבת עולם. (הגה: ויש אומרים אהבה רבה וכן נוהגין בכל אשכנז). ואינה פותחת בברוך מפני שהיא סמוכה לברכת יוצר אור ואם היא פוטרת ברכת התורה עיין לעיל סימן מ"ז:

ב. קרא קריאת שמע בלא ברכה יצא ידי חובת קריאת שמע וחוזר וקורא הברכות בלא קריאת שמע, ונראה לי שטוב לחזור ולקרות קריאת שמע עם הברכות: ג. סדר הברכות אינו מעכב שאם הקדים שנייה לראשונה יצא ידי חובת ברכות:

ד. יש אומרים שאין מצות צריכות כוונה, ויש אומרים שצריכות כוונה לצאת בעשיית אותה מצוה, וכן הלכה:

ה. הקורא את שמע ולא כיון לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא יצא ידי חובתו והשאר אם לא כיון לבו אפילו היה קורא בתורה או מגיה הפרשיות האלו בעונת קריאת שמע יצא והוא שכיון לבו בפסוק ראשון:

סימן סא – דין כמה צריך לדקדק ולכוין בקריאת שמע, ובו כ"ו סעיפים

א. יקרא קריאת שמע בכוונה באימה ביראה ברתת וזיע:

ב. אשר אנכי מצוך היום היינו לומר בכל יום יהיו בעיניך כחדשים ולא כמי שכבר שמע אותו הרבה פעמים שאינו חביב אצלו:

ג. בקריאת שמע יש רמ"ה תיבות וכדי להשלים רמ"ה כנגד איבריו של אדם מסיים שליח צבור ה' אלהיכם אמת וחוזר ואומר בקול רם ה' אלהיכם אמת. הגה: ובזה כל אדם יוצא הואיל ושומעין

מפיו של שליח ציבור ג' תיבות אלו (בית יוסף בשם אורחות חיים). ואם היחיד רוצה גם כן לאמרם עם השליח צבור אין איסור בדבר (דברי עצמו): ואם הוא קורא ביחיד יכולין בט"ו וזין שבאמת ויצבי שעולים צ' והם כנגד ג' שמות ההויה שכל שם עולה כ"ו וד' אותיותיו הם ל'. הגה: ויש עוד טעם אחר בדבר דט"ו וזיין עולין צ' והקריאה נחשבת א' הרי צ"א כמנין השם בקריאתו ובכתיבתו והוי כאילו אמר ה' אדניי אמת (מהרי"ק שורש מ"ב ואגור). ויש שכתבו דכל הקורא קריאת שמע ביחיד יאמר אל מלך נאמן שמע וגו' כי ג' תיבות אלו משלימין המנין של רמ"ה והוא במקום אמן שיש לענות אחר ברוך הבוחר בעמו ישראל באהבה וכן נוהגין ונראה לי מכל מקום כשקורא עם הצבור לא יאמר אל מלך נאמן רק יאמר אמן אחר השליח ציבור כשמיסים הברכה וכן נוהגין ונכון הוא:

ד. נוהגין לקרות פסוק ראשון בקול רם כדי לעורר הכוונה:

ה. נוהגין ליתן ידיהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון כדי שלא יסתכל בדבר אחר שמונעו מלכוין:

ו. צריך להאריך בחי"ת של אחד כדי שימליך הקב"ה בשמים ובארץ שלזה רומז החטוטרות שבאמצע גג החי"ת ויאריך בדלי"ת של אחד שיעור שיהשוב שהקב"ה יחיד בעולמו ומושל בד' רוחות העולם ולא יאריך יותר מכשיעור זה ויש נוהגים להטות הראש כפי המחשבה מעלה ומטה ולד' רוחות:

ז. ידגיש בדלי"ת שלא תהא כרי"ש:

ח. לא יחטוף בחי"ת ולא יאריך באל"ף:

ט. אסור לומר שמע ב' פעמים בין שכופל התיבות שאומר שמע שמע בין שכופל הפסוק ראשון:

י. כשקורא קריאת שמע על מטתו מותר לקרות כל הפרשה ולחזור ולקרותה ויש מי שאומר שגם בזה יש ליזהר מלומר פסוק ראשון. (הגה: ב' פעמים):

יא. האומרים באשמורת בסליחות וביום כיפור בתפילת נעילה ב' פעמים פסוק שמע ישראל יש ללמדם שלא יאמרו:

יב. ה' הוא האלהים שאומרים אותו ביום כפור בתפילת נעילה ז' פעמים מנהג כשר הוא. הגה: יש אומרים שיש ליזהר שלא לענות על שום ברכה ב' פעמים אמן (בית יוסף בשם אוהל מועד):

הנה מובא פאן ספר שו"תן ערוף אורח חיים מחולק לקבל החודש. שמונה עמודים ליום. כף יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתדשו. וזוהי תהיות "בן עולם הבא". נא לפרקם בפתח פנסיות ובפתי מדרשות. ובשמות. וז"ל החברים וידידים. לזכות את הרבים תהיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הקב"ה בכל יום. שהוא "תורה לשמה!" וכל המזכה את הרבים ג' לחודש – עמוד ד זוכה לפנים צדיקים!

יג. אחר פסוק ראשון צריך לומר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" בחשאי:

יד. צריך להפסיק מעט בין לעולם ועד לואהבת כדי להפסיק בין קבלת מלכות שמים לשאר מצות. הגה: ויש להפסיק בפסוק ראשון בין ישראל לה' ובין אלהינו לה' השני כדי שיהא נשמע שמע ישראל כי ה' שהוא אלהינו הוא ה' אחד (רוקח). ויש להפסיק מעט בין אחד לברוך כי עיקר קבול מלכות שמים הוא פסוק ראשון (אבודרהם):

טו. צריך להפסיק בין היום על לבבך ובין היום לאהבה שלא יהא נראה היום ולא למחר:

טז. צריך להפסיק בין נשבע לה' כדי להטעים יפה העי"ן שלא תהא נראית כה"א:

יז. צריך להתיז זיי"ן של תזכרו דלא לשתמע תשקרו או תשכרו והוי כעבדים המשמשים על מנת לקבל פרס וכן צריך להתיז זיי"ן של וזכרתם:

יח. ידגיש יו"ד של שמע ישראל שלא תבלע ושלא תראה אל"ף וכן יו"ד דוהיו דלא לשתמע והאו:

יט. צריך ליתן ריוח בין וחרה לאף דלא לשתמע וחרף:

כ. צריך ליתן ריוח בין תיבה שתחילתה כסוף תיבה שלפניה כגון בכל לבבך על לבבכם ככל לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ:

כא. צריך בכל אל"ף שאחר מ"ם להפסיק ביניהם כגון ולמדתם אותם וקשרתם אותם ושמרתם את וראיתם אותו (וזכרתם את ועשיתם את) שלא יהא נראה כקורא מותם מת:

כב. אף בפסוקי דזמרה ובתפלה צריך לדקדק בכך. הגה: והוא הדין הקורא בתורה בנביאים ובכתובים יש לזוהר (בית יוסף בשם הרד"ק):

כג. צריך לדקדק שלא ירפה החזק ולא יחזק הרפה ולא יניח הנד ולא יניד הנח:

כד. צריך לקרות קריאת שמע בטעמים כמו שהם בתורה. הגה: אבל לא נהגו כן במדינות אלו ומכל מקום המדקדקים מחמירים בכך:

כה. כשיאמר וקשרתם לאות על ירך ימשמש בתפילין של יד וכשיאמר והיו לטוטפות

בין עיניך ימשמש בשל ראש וכשיאמר וראיתם אותו ימשמש בכ' ציציות שלפניו (ועיין לעיל סימן כ"ד סעיף ד'):

כו. יש נוהגים לקרות קריאת שמע בקול רם ויש נוהגים לקרותו בלחש. הגה: ומכל מקום יאמרו פסוק ראשון בקול רם וכן נוהגין (כל בו):

סימן סב – מי שלא דקדק בקריאת שמע או לא השמיע לאזנו, ובו ה' סעיפים

א. אף על פי שמצוה לדקדק באותיותיה קראה ולא דקדק בהן יצא:

ב. יכול לקרותה בכל לשון ויזהר מדברי שיבוש שבאותו לשון וידקדק בו כמו בלשון הקודש:

ג. צריך להשמיע לאזנו מה שמוציא בפיו ואם לא השמיע לאזנו יצא ובלבד שיוציא בשפתיו:

ד. אם מחמת חולי או אונס אחר קרא קריאת שמע בלבו יצא. הגה: ואף לכתחלה יעשה כן אם הוא במקום שאינו נקי לגמרי ואינו יכול לנקותו משום אונס יהרהר בלבו. ובלבד שלא יהא מקום מטונף לגמרי דאסור להרהר בדברי תורה במקום הטינופת (בית יוסף סימן כ"ה):

ה. צריך שליח צבור להשמיע קולו בשמע ישראל כדי שישמעו הקהל וימליכו שם שמים יחד:

סימן סג – לישב בשעת קריאת שמע, ולא יישן, ובו ט' סעיפים

א. קורא אותה מהלך או עומד או שוכב או רוכב על גבי בהמה או יושב אבל לא פרקדן דהיינו שפניו טוחות בקרקע או מושלך על גבו ופניו למעלה אבל קורא והוא שוכב על צדו. הגה: (מאחר שכבר שוכב ואיכא טרחא לעמוד) (הר"י פרק מי שמתו). ואם היה בעל בשר הרבה ואינו יכול להתהפך על צדו או שהיה חולה נוטה מעט לצדו וקורא:

ב. מי שרוצה להחמיר לעמוד כשהוא יושב ולקרותה מעומד נקרא עברייין:

ג. היה מהלך בדרך ורצה לקרות קריאת שמע צריך לעמוד בפסוק ראשון:

ד. עיקר הכוונה הוא בפסוק ראשון הלכך אם קרא ולא כוון לבו בפסוק ראשון לא יצא ידי חובתו וחוזר וקורא ואפילו למאן דאמר מצות אינן צריכות כוונה מודה הכא:

ה. אם היה ישן מצערים אותו ומעירים אותו עד שיקרא פסוק ראשון והוא ער ממש מכאן ואילך אין מצערים אותו כדי שיקרא והוא ער ממש שאף על פי שהוא קורא מתנמנם יצא. הגה: ודין שתוי ושכור עיין לקמן סימן צ"ט סעיף א':

ו. הקורא קריאת שמע לא ירמוז בעיניו ולא יקרוץ בשפתיו ולא יראה באצבעותיו בפרשה ראשונה שהוא עיקר קבלת עול מלכות שמים מפני שנראה כקורא עראי וכתוב ודברת בם ודרשינן עשה אותם קבע:

ז. היה עוסק במלאכה ורצה לקרות קריאת שמע יתבטל ממלאכתו עד שיקרא פרשה ראשונה כדי שלא יהא כקורא עראי:

ח. האומנין וכן בעל הבית שהיו עושים מלאכה בראש האילן או בראש שורות הבנין קורין קריאת שמע במקומם ואינם צריכים לירד:

ט. הכתף אף על פי שמשאו על כתיפו קורא קריאת שמע אבל לא יתחיל בשעה שטוען ולא בשעה שפורק מפני שאין לבו מיושב:

סימן סד – דין הטועה בקריאת שמע, ובו ד' סעיפים

א. קראה למפרע לא יצא במה דברים אמורים בסדר הפסוקים אבל אם הקדים פרשה לחברתה אף על פי שאינו רשאי יצא לפי שאינה סמוכה לה בתורה:

ב. קרא פרשה וטעה בה אם יודע היכן טעה כגון שקרא כולה אלא שדילג פסוק אחד באמצע חוזר לראש אותו הפסוק וגומר הפרשה ואם אינו יודע היכן טעה חוזר לראש הפרשה:

ג. טעה בין פרשה לפרשה שהוא יודע שסיים פרשה ואינו יודע אם ראשונה אם שנייה חוזר לפרשה ראשונה ויתחיל והיה אם שמוע:

ד. היה עומד בוכתבתם ואינו יודע אם בוכתבתם שבפרשה ראשונה אם בוכתבתם שבפרשה שנייה חוזר לוכתבתם שבראשונה והני מילי שלא התחיל למען ירבו ימיכם אבל אם התחיל למען ירבו ימיכם אין צריך לחזור דסיריכה נקט ואתא:

סימן פה – הנכנס לבית הכנסת ומצא ציבור קוראין קריאת שמע, או שהפסיק בשעת הקריאה, וכו' ג' סעיפים

א. קראה סירוגין דהיינו שהתחיל לקרות והפסיק בין בשתיקה בין בדיבור וחזר וגמרה אפילו שהה כדי לגמור את כולה יצא אפילו היה ההפסק מחמת אונס. הגה: ויש אומרים דאם היה אנוס והפסיק כדי לגמור את כולה חוזר לראש והכי נהוג ומשערין ענין השהייה לפי הקורא ולא לפי רוב בני אדם (רשב"א סוף פרק היה קורא). וכן הוא לקמן סימן ק"ד:

ב. קרא קריאת שמע ונכנס לבית הכנסת ומצא צבור שקורין קריאת שמע צריך לקרות עמהם פסוק ראשון שלא יראה כאלו אינו רוצה לקבל עול מלכות שמים עם חבריו והוא הדין אם הוא בבית הכנסת ואומר דברי תחנונים או פסוקים במקום שרשאי לפסוק אבל אם הוא עסוק במקום שאינו רשאי לפסוק כגון מברוך שאמר ואילך לא יפסיק אלא יאמר התיבות שהוא אומר בשעה שהציבור אומרים פסוק ראשון בניגון הציבור שיהיה נראה כאלו קורא עמהם:

ג. קרא קריאת שמע ונכנס לבית הכנסת ומצא צבור שקורין קריאת שמע טוב שיקרא עמהם כל קריאת שמע ויקבל שכר כקורא בתורה. הגה: אבל אינו חייב רק בפסוק ראשון כמו שנתבאר (בית יוסף):

סימן סז – באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק, וכו' י' סעיפים

א. בין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד ומשיב שלום לכל אדם ובאמצע שואל בשלום מי שהוא ירא ממנו כגון אביו או רבו או מי שהוא גדול ממנו בחכמה וכל שכן מלך או אנס ומשיב שלום לאדם נכבד ואפילו באמצע הפסוק חוץ מפסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שלא יפסיק בהם כלל אם לא מפני מי שירא שמא יהרגנו:

ב. אם שכח להניח ציצית ותפילין יכול להפסיק בין הפרקים להניחם ויברך עליהם. הגה: ויש אומרים שלא יברך עליהם עד אחר התפלה והכי נהוג לענין טלית (בית יוסף):

ג. לקדיש ולקדושה ולברכו מפסיק אפילו באמצע הפסוק וכן למודים אבל לא יאמר אלא תיבת מודים בלבד. הגה: וכן בברכו לא יאמר יתברך וישתבח כו'. ויש

אומרים דאמן שעונין אחר ברכת האל הקדוש ואחר שומע תפלה יש לו דין קדושה ויוכל לענות אותם בקריאת שמע וכן עיקר. ולכל הני מילי פוסקים מכל שכן באומר תחנונים (תשובת הרשב"א):

ד. יש מי שאומר שמפסיק ויש מי שאומר שאינו מפסיק והלכה כדבריו:

ה. ואלו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר אבל בין ויאמר לאמת ויצייב לא יפסיק שלא להפסיק בין ה' לאמת אלא יאמר אני ה' אלהיכם אמת ואז יפסיק כדין באמצע הפרק:

ו. אם פסק מפני היראה או הכבוד אחר שאמר אמת או שסיים קודם החזן וסמך ה' אלהיכם עם אמת וממתין שיתחיל החזן ושיאמר עמו אינו צריך לחזור ולומר פעם אחרת אמת:

ז. אינו אומר אמן אחר גאל ישראל משום דהוי הפסק. הגה: ויש אומרים דעונין אמן וכן נוהגין לענות אחר השליח ציבור. אבל אם התפלל לבד אין עונין אמן כדלקמן סימן רט"ו (טור):

ח. צריך לסמוך גאולה לתפלה ולא יפסיק לאחר שאמר גאל ישראל רק אם אירעו אונס שלא הניח תפילין ונזדמנו לו בין גאולה לתפלה מניח אז ולא יברך עליהם עד אחר שיתפלל אבל טלית לא יניח אז ואם עד שלא אמר גאל ישראל נזדמנו לו טלית ותפילין מניחם ולא יברך עליהם עד אחר תפלה. הגה: ויש אומרים שקודם גאל ישראל יברך על התפילין והכי נהוג (מרדכי ותוספות והגהות מיימוני מהלכות קריאת שמע):

ט. אין לענות קדיש וקדושה בין גאולה לתפלה וכיצד עושה ממתין בשירה חדשה כדי לענות:

י. כל מי שלא אמר אמת ויצייב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובת המצוה כתקנה. הגה: מי שהוא אנוס ורחוק ואין לו פנאי להתפלל מיד אחר קריאת שמע יקרא קריאת שמע עד אמת וימתין לומר שאר הברכות עד שיתפלל שאז יאמר ויצייב ונכון וכו' ויתפלל כדי שישמוך גאולה לתפלה (בית יוסף בשם רוקח סימן שכ"א):

סימן סז – דין ספק אם קרא קריאת שמע, וכו' סעיף אחד

א. ספק אם קרא קריאת שמע חוזר וקורא ומברך לפניה ולאחריה אבל אם יודע שקראה אלא שמשופק אם ברך לפניה ולאחריה אינו חוזר ומברך:

סימן סח – שלא להפסיק בפיוטין, וכו' סעיף אחד

א. יש מקומות שמפסיקים בברכות קריאת שמע לומר פיוטים ונכון למנוע מלאמרם משום דהוי הפסק. הגה: ויש אומרים דאין איסור בדבר (הר"י סוף פרק אין עומדין והרשב"א והטור) וכן נוהגין בכל המקומות לאמרם והמיקל ואינו אומרם לא הפסיד. ומכל מקום לא יעסוק בשום דבר אפילו בדברי תורה אסור להפסיק ולעסוק כל זמן שהציבור אומר פיוטים וכל שכן שאסור לדבר שום שיחה בטילה ומכל מקום מי שלומד על ידי הרהור שרואה בספר ומהרהר לית ביה איסורא דהרהור לאו כדיבור דמי אלא שמתוך כך יבואו לדבר ויבואו לידי הפסק ועל כן אין לאדם לפרוש עצמו מהציבור במקום שנהגו לאמרם ויאמר אותם עמהם ועיין לקמן סימן צ' סעיף י' (מהרי"ל ודרכי משה):

סימן סט – דין פורס על שמע, וכו' ב' סעיפים

א. אם יש בני אדם שהתפללו כל אחד בפני עצמו ביחיד ולא שמעו לא קדיש ולא קדושה עומד אחד מהם ואומר קדיש וברכו וברכה ראשונה יוצר אור ולא יותר וזה נקרא פורס על שמע לשון חתיכה פרוסה שאין אומרים אלא קצת ממנה. הגה: ועכשיו לא נהגו לומר כל ברכת יוצר אור אלא אומרים קדיש וברכו והם עונים אחריו ברוך ה' וכו'. יש אומרים שפורסין בקריאת שמע של ערבית כמו בשחרית (כל בו ובית יוסף בשם הר"ן) ולא נהגו כן משום דליכא קדיש קודם ברכו של ערבית. לאחר שסיימו ברכת יוצר אור אומר אבות וגבורות וקדושה ואתה קדוש וזה נקרא עובר לפני התיבה ואין עושין דברים אלו בפחות מ' משום דהוי דברים שבקדושה וצריך לחזור אחר ו' שלא שמעו דהיינו רוב העשרה ואם אינם נמצאים אפילו בשביל אחד שלא שמעו אומרים ואפילו מי ששמע יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה בשביל אותו שלא שמע ומכל מקום אם אותו שלא שמע בקי לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה הוא מוטב שיפרוס ויעבור לפני התיבה הוא

הנה מובא פאן ספר שו"ת ערוך אורח חיים מחולק לפרקים החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתדוש. ויזכה לתיבות "בן עולם הבא". נא לפרקם בנתי פנסיות ובנתי מדרשות. ובשמחות. וכלל החברים וידידים. לזכות את הרבים לתיבות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "התקנה" בכל יום. שהוא "תורה לישמה!" וכל המזכה את הרבים ג' לחודש – עמוד ו זוכה לבנים צדיקים!

משיפורס ויעבור לפני התיבה אחר שכבר שמע. הגה: ומי שעובר לפני התיבה ואמר ג' הברכות הראשונות ישלים כל התפלה ולא יפסיק אף על פי שכבר התפלל אבל האחרים יכולין להפסיק אחר כך וכל שכן שאם לא התפלל הפורס והעובר לפני התיבה תחלה שישלים תפלתו אף על פי שיצטרך לקרות אחר כך קריאת שמע ולא יסמוך גאולה לתפלה (בית יוסף בשם מהרי"א).

ואסור להפסיק בדברים אלו בין גאולה לתפלה או בקריאת שמע וברכותיה ולכן אסור לשליח ציבור להפסיק בין קריאת שמע לתפלה או בקריאת שמע וברכותיה כדי לפרוס על שמע לאותן הבאים לבית הכנסת לאחר שהתפללו הקהל קדיש וברכו והתחיל בברכת יוצר אור אבל בברכת ערבית שהיא רשות יכול להפסיק להוציא אחרים ידי חובתם. ומכל מקום איש אחר יכול לפרוס על שמע או להתפלל בעשרה כל התפלה אפילו באותו בית הכנסת שכבר התפללו להוציא אחרים ידי חובתם רק שלא יעמוד החזן השני במקום שעמד הראשון דזהו נראה גנאי לראשונים דהוי כאלו לא יצאו בראשונה ידי חובתם (תשובת מהרי" מינין סימן ט"ו). ונראה לי דוקא שעדיין הראשונים בבית הכנסת אלא שהשלימו סדרם אבל אם יצאו הראשונים יוכל לעמוד החזן אף במקום שעמד הראשון:

ב. סומא אף על פי שלא ראה מאורות מימיו פורס על שמע ומברך יוצר המאורות שהוא נהנה במאורות שרואין אחרים שיורוהו הדרך אשר ילך בה:

סימן ע – מי הם הפטורים מקריאת שמע, ובו ה' סעיפים

א. נשים ועבדים פטורים מקריאת שמע מפני שהיא מצות עשה שהזמן גרמא ונכון הוא ללמדם שיקבלו עליהן עול מלכות שמים. הגה: ויקראו לפחות פסוק ראשון (בית יוסף בשם אוהל מועד):

ב. קטנים פטורים לרבינו תם כשלא הגיעו לחינוך ולרש"י אפילו הגיעו לחינוך מפני שאינו מצוי אצלו בזמן קריאת שמע בערב וישן הוא בבוקר וראוי לנהוג כרבינו תם:

ג. הכונס את הבתולה פטור מקריאת שמע ג' ימים אם לא עשה מעשה מפני שהוא טרוד טרדת מצוה והני מילי בזמן הראשונים אבל עכשיו שגם שאר בני אדם אינם מכוונים כראוי גם הכונס את הבתולה קורא. הגה: ועיין לקמן סימן צ"ט אם שכור יקרא קריאת שמע:

ד. היה עוסק בצרכי רבים והגיע זמן קריאת שמע לא יפסיק אלא יגמור עסקיהם ויקרא אם נשאר עת לקרות:

ה. היה עוסק באכילה או שהיה במרחץ או שהיה עוסק בתספורת או שהיה מהפך בעורות או שהיו עוסקים בדין להרמב"ם גומר ואחר כך קורא קריאת שמע ואם היה מתירא שמא יעבור זמן קריאה ופסק וקרא הרי זה משובח ולהראב"ד מפסיק וקורא אף על פי שיש שהות לקרות. (ועיין לקמן סימן רל"ה):

סימן עא – אבל והעוסקים במת פטורים מקריאת שמע, ובו ז' סעיפים

א. מי שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו אפילו אינו מוטל עליו לקברו פטור מקריאת שמע ומתפלה ואפילו אם רוצה להחמיר על עצמו ולקרות אינו רשאי ואם יש לו מי שישתדל בשבילו בצרכי קבורה ורצה להחמיר על עצמו ולקרות אין מוחין בידו (עיין ביורה דעה סימן שמ"א):

ב. במה דברים אמורים בחול אבל בשבת חייב כל היום עד הערב אם מחשיך על התחום בצרכי קבורה אבל אם אינו מחשיך על התחום חייב גם לעת ערב ויום טוב שני דינו כחול (ועיין סימן תקמ"ח סעיף ה'). ויום טוב ראשון אם רוצה לקוברו בו ביום על ידי עובדי כוכבים דינו כחול ואם אינו רוצה לקוברו בו ביום דינו כשבת:

ג. המשמר את המת אפילו אינו מתו פטור: ד. היו שנים משמרים זה משמר וזה קורא ואחר כך משמר זה וקורא זה: ה. החופר קבר למת פטור:

ו. היו ב' או יותר חופרים כל הצריכים לצרכי החפירה בבת אחת פטורין ואם יש נוספים נשמטים וקורין וחוזרים אלו ומתעסקים והאחרים נשמטין וקורין (עיין ביורה דעה סימן שס"ה):

ז. אסור לקרות קריאת שמע תוך ארבע אמות של מת או בבית הקברות ואם קרא לא יצא:

סימן עב – דין נושאי המטה, והמנחמים והמלוים, ובו ה' סעיפים

א. נושאי המטה וחילופיהן וחילופי חילופיהן בין אותם שהם לפני המטה בין אותם שהם לאחריה מאחר שלמטה

צורך בהם פטורים ושאר המלוין את המת שאין למטה צורך בהם חייבים:

ב. אין מוציאין את המת סמוך לקריאת שמע שאין שהות להוציאו ולקברו קודם שיגיע זמן קריאת שמע ואם התחילו להוציאו אין מפסיקין כדי לקרות:

ג. העם העוסקים בהספד בזמן שהמת מוטל לפנייהם נשמטים אחד אחד וקורין ומתפללין אין המת מוטל לפנייהם הם קורין ומתפללין והאונן יושב ודומם:

ד. קברו את המת וחזרו האבלים לקבל תנחומין וכל העם הולכין אחריהם ממקום הקבר למקום שעומדים שם האבלים לעשות שורה לקבל תנחומין אם יכולים העם להתחיל ולגמור אפילו פסוק אחד קודם שיגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו. הגה: אם יש שהות ביום לקרות אחר כך (בית יוסף בשם הרמב"ם):

ה. העומדים בשורה לנחמו הפנימים שרואים פני האבל פטורים והחיצונים שאינם רואים פני האבל חייבים:

סימן עג – הישן עם אשתו ובניו איך יתנהג, ובו ד' סעיפים

א. שנים שהיו ישנים בטלית אחת ובשר שניהם נוגעים זה בזה לא יקרא קריאת שמע אלא אם כן היתה טלית מפסקת ביניהם ממתניהם ולמטה:

ב. אם היה ישן עם אשתו קורא בחזרת פנים לצד אחר ואפילו בלא הפסקת טלית משום דחשיבא כגופו ויש מי שאוסר ונכון לחוש לדבריו:

ג. אם היה ישן עם בניו בעודם קטנים מותר לקרות בחזרת פנים בלא הפסקת טלית ואם הם גדולים צריך להפסקת טלית:

ד. עד כמה הם חשוכים קטנים התינוק עד שיהיו לו י"ב שנים והתינוקת עד שיהיו לה י"א שנים ואפילו הביאו ב' שערות מותר ובשנת י"ג לתינוק וי"ב לתינוקת אם הביאו ב' שערות אסור בלא הפסק ואם לא הביאו ב' שערות מותר ומשנת י"ג ואילך לתינוק וי"ב לתינוקת אפילו לא הביאו ב' שערות אסור:

סימן עד – שלא לברך כשאבריו רואים את העררה, ובו ו' סעיפים

א. היה ישן ערום בטליתו צריך לחוץ בטלית על לבו ואז יקרא משום דלבו רואה את העררה אסור. הגה: והוא הדין אם לבו רואה ערות חברו אסור (טור):

הנה מובא פאן ספר שו"תן ערוף אורח חיים מחולק לכף החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתדשו. ויזכה לתיבות "בן עולם הבא". נא לפרסם בכתבי פנסיות ובכתבי מדרשות. ובשמות. ויכלל החברים וידידים. לזכות את הרבים לתיבות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה"!
זכר המזכה את הרבים ג' לחודש – עמוד ז

ג. הרוחץ ערום במים צלולים ורוצה לשתות יכסה בכגד ממטה ללבו כדי שלא יהא לבו רואה את הערוה כשיכרך ודוקא בכגד אבל בידיים לא הוי כיוסי. הגה: והוא הדין אם מכסה ראשו בידי לא מיקרי כיוסי הראש ועיין לקמן סימן צ"א (תורת הדין בשם אור זרוע). ואם היו המים עכורים שאין איבריו נראים בהן מותר לקרות והוא בתוכן והוא שלא יהא ריחן רע (ואם אין לכו בתוך המים רק למעלה מן המים אף בצלולים שרי) (דברי עצמו):

ג. אם האדם מחבק גופו בזרועותיו דיינין ליה כהפסקה:

ד. יש מי שאומר שהנשים יכולות לברך ולהתפלל כשהן לבושות החלוק אף על פי שאינן מפסיקות למטה מהלב. הגה: ואם הן ערומות צריך שתהא ערוה שלהן טוחות בקרקע או שיושבות על שאר דבר דאו אין לבן רואה ערוה שלהן מה שאין כן באיש (בית יוסף בשם אורחות חיים ועיין לקמן סימן ר"ו סעיף ג):

ה. שאר אבריו רואים את הערוה מותר אבל אם איזה מאבריו נוגע בין בערותו בין בערות חבירו אסור לקרות קריאת שמע או להתפלל וירכותיו שהערוה שוכבת עליהן צריך להפסיקן בכגד או להרחיקן בענין שלא יגע הגיד בהם:

ו. היתה טליתו חגורה על מתניו לכסותו ממתניו ולמטה אף על פי שממתניו ולמעלה הוא ערום מותר לקרות קריאת שמע אבל להתפלל אסור עד שיכסה לכו:

סימן עה – להזהר מגלוי שער וקול אשה בשעת קריאת שמע, וכן שלא לקרות כנגד הערוה, וכו' ו' סעיפים

א. טפח מגולה באשה במקום שדרכה לכסותו אפילו היא אשתו אסור לקרות קריאת שמע כנגדה. הגה: ויש אומרים דוקא באשתו אבל באשה אחרת אפילו פחות מטפח הוי ערוה (הגהות מיימוני פרק ג). ונראה מדברי הרא"ש דטפח באשה ערוה אפילו לאשה אחרת רק שבעצמה יכולה לקרות אף על פי שהיא ערומה כדלעיל סימן ע"ד:

ב. שער של אשה שדרכה לכסותו אסור לקרות כנגדו. הגה: אפילו אשתו. אבל בתולות שדרכן לילך פרועות הראש מותר. הגה: והוא הדין השערות של נשים שרגילין לצאת מחוץ לצמתן (בית יוסף בשם הרשב"א) וכל שכן שער נכרית אפילו דרכה לכסות (הגהות אלפסי החדשים):

ג. יש לזהר משמיעת קול זמר אשה בשעת קריאת שמע. הגה: ואפילו באשתו. אבל קול הרגיל בו אינו ערוה (בית יוסף בשם אהל מועד והגהות מיימוני):

ד. אסור לקרות כנגד ערוה אפילו של גוי וכן כנגד ערות קטן אסור. ויש מתירין נגד ערות קטן כל זמן שאינו ראוי לביאה (רבינו ירוחם והרא"ש פרק מי שמתו ומהר"א מפראג). וכן עיקר (עיין ביורה דעה סימן רס"ה):

ה. ערוה בעששית ורואה אותה דרך דפנותיה אסור לקרות כנגדה דכתיב ולא יראה בך ערות דבר והא מתחזיא:

ו. היתה ערוה כנגדו והחזיר פניו ממנה או שעצם עיניו או שהוא בלילה או שהוא סומא מותר לקרות דבראיה תלה רחמנא והא לא חזי לה:

סימן עו – להזהר מצואה בשעת קריאת שמע, וכו' ח' סעיפים

א. צואה בעששית מותר לקרות כנגדה אף על פי שרואה אותה דרך דפנותיה משום דבכסוי תלה רחמנא דכתיב וכסית את צאתך והא מתכסיא:

ב. צואה בגומא מניח סנדלו עליה וקורא דחשיבא כמכוסה וכיון שאין ריח רע מגיע לו מותר והוא שלא יהא סנדלו נוגע בה:

ג. העבירו צואה לפניו אסור לקרות כנגדה ופי חזיר מצואה עוברת דמי אפילו עולה מן הנהר אין הרחיצה מועלת לו דהוי כגרף של רעי:

החכם עיניו בראשו!

אל תחמיץ הזדמנות יקרה זו!

הצטרף לאלו – אשר משך השנים שעברו קנו ידיעה מקיפה בכל ההלכות של אורח חיים הכולל בו הלכות השייכות לחיי יום יום, מדי שבת בשבתו, ומדי מועד במועדו.

השנים חולפים ועוברים!

והאם יש לך די להשיב על שאלת הבית דין של מעלה "עסקת בתורה"?

הנה מוכא פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחולק לכל החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתדוש. ונופה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בנתי פנסיות ובנתי מדרשות. ובשמחות. וכל החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה" וכל המזכה את הרבים ג' לחודש – עמוד ה זוכה לפנים צדיקים!

